

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA PRÁVA

Řešení problému přechodu živnostníka na novou právní formu vhodné obchodní společnosti

Solving the Problem of Sole Trader Transformation to the New Legal Form of Appropriate
Business Company

Student: Lucie Kaplarczyková

Vedoucí bakalářské práce: Ing. Martina Krügerová, Ph.D.

Ostrava 2010

„Místopřísežně prohlašuji, že jsem celou bakalářskou práci vypracovala samostatně a použitou přílohu jsem získala z internetu a samostatně vložila.“

V Ostravě dne 7. května 2010

.....
Lucie Kaplarczyková

Poděkování

Ráda bych tímto poděkovala vedoucí bakalářské práce Ing. Martině Krügerové, Ph.D., za ochotu, vstřícnost a vedení práce. Dále panu Janu Novákovi za poskytnuté informace, které mi byly nápomocny k vytvoření praktické části bakalářské práce.

OBSAH:

1	ÚVOD.....	1
2	TEORETICKÁ VÝCHODISKA.....	3
2.1	FYZICKÁ OSOBA	3
2.2	PRÁVNICKÁ OSOBA	3
2.3	PODNIKÁNÍ	4
2.4	PŘEHLED PRÁVNÍCH FOREM PODNIKÁNÍ	5
2.5	OBCHODNÍ SPOLEČNOSTI	7
2.5.1	<i>Veřejná obchodní společnost.....</i>	<i>8</i>
2.5.2	<i>Společnost s ručením omezeným.....</i>	<i>9</i>
2.5.3	<i>Komanditní společnost.....</i>	<i>9</i>
2.5.4	<i>Akciová společnost.....</i>	<i>10</i>
2.5.5	<i>Nové formy obchodních společností</i>	<i>10</i>
2.6	VOLBA PRÁVNÍ FORMY PODNIKU	13
2.6.1	<i>Hlavní kritéria rozhodování o volbě právní formy.....</i>	<i>13</i>
3	HODNOCENÍ JEDNOTLIVÝCH TYPŮ OBCHODNÍCH SPOLEČNOSTÍ.....	18
3.1	VEŘEJNÁ OBCHODNÍ SPOLEČNOST	19
3.1.1	<i>Výhody veřejné obchodní společnosti</i>	<i>19</i>
3.1.2	<i>Nevýhody veřejné obchodní společnosti</i>	<i>20</i>
3.2	KOMANDITNÍ SPOLEČNOST	20
3.2.1	<i>Výhody komplementářů.....</i>	<i>20</i>
3.2.2	<i>Nevýhody komplementářů.....</i>	<i>21</i>
3.2.3	<i>Výhody komanditistů</i>	<i>21</i>
3.2.4	<i>Nevýhody komanditistů</i>	<i>21</i>
3.3	SPOLEČNOST S RUČENÍM OMEZENÝM	22
3.3.1	<i>Výhody společnosti s ručením omezeným</i>	<i>22</i>
3.3.2	<i>Nevýhody společnosti s ručením omezeným</i>	<i>23</i>
3.4	AKCIOVÁ SPOLEČNOST.....	24
3.4.1	<i>Výhody akciové společnosti.....</i>	<i>24</i>
3.4.2	<i>Nevýhody akciové společnosti.....</i>	<i>24</i>
4	PRAKTICKÝ PŘÍKLAD	27
5	CELKOVÉ ZHODNOCENÍ A VHODNÉ DOPORUČENÍ	40
6	ZÁVĚR.....	43

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A PRAMENŮ.....	45
SEZNAM ZKRATEK A SYMBOLŮ	48
PROHLÁŠENÍ O VYUŽITÍ VÝSLEDKŮ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE	49
SEZNAM PŘÍLOH.....	50

1 Úvod

Každý podnikatel, který se rozhodne podnikat, si může vybrat, bude-li podnikat jako fyzická nebo právnická osoba. Jako právnická osoba si pak může zvolit z několika právních forem podnikání, podle toho, jaká právní forma lépe vyhovuje jeho požadavkům na provoz podnikatelské činnosti.

Každá právní forma podnikání má svá specifika. Co je výhodou u jedné, nemusí být výhodou u druhé a naopak. Proto si potenciální podnikatel musí předem rozmyslet, která z právních forem je pro něj ta optimální s ohledem na různá kritéria.

Ještě před samotným začátkem podnikání stojí před každým potenciálním podnikatelem důležité rozhodnutí, a to zvolit správnou formu podnikání. Volba právní formy není sice nezvratná, rozhodnutí lze později změnit, ale to už je spjato s určitými náklady a komplikacemi, kterých je možné se vyvarovat právě zvolením té správné.

Právní forma podnikání specifikuje formu podnikání, pod kterou podnikatel vystupuje. Jednotlivé typy právních forem podnikání upravuje obchodní zákoník, jedná se především o právnické osoby, které jsou založeny za účelem podnikání. Dále pak živnostenský zákon, který se zaměřuje na podnikání fyzických osob. V České republice patří podnikání fyzických osob k nejčastějším formám podnikání.

Tématem mé bakalářské práce je řešení problému přechodu živnostníka na novou právní formu vhodné obchodní společnosti.

Práci obecně tvoří dvě části, a to část teoretická a část praktická. V teoretické části budou popsány dvě kapitoly. První bude věnována teoretickým východiskům, která shledávám důležité pro nastínění této problematiky. Převážně budu čerpat z odborné literatury, která bude přibližovat právní úpravu týkající se termínů související s podnikáním. V druhé kapitole pak budu hodnotit jednotlivé typy obchodních společností, a budu se zabývat převážně problematikou výhod a nevýhod těchto společností vzhledem k živnostníkovi. V praktické části pak budu řešit případ živnostníka pana Jana Nováka, který mi poskytl údaje o svém podnikání.

Cílem mé práce je změna právní formy fyzické osoby na vhodnou obchodní společnost a její důsledky z účetního, daňového a právního hlediska.

Dílčím cílem práce je pak praktický příklad živnostníka, viz výše uvedeného, a jeho možný přechod na vhodnou právnickou osobu. Zde se pokusím o výběr nejvhodnější varianty pro jeho možný přechod právní formy a s tím související i celkové zhodnocení nového návrhu, kterým se budu zabývat taktéž v praktické části mé práce.

2 Teoretická východiska

„Malé a střední podnikání tvoří významnou součást naší ekonomiky. Tyto malé a střední podniky představují 99,85 % z celkového počtu firem, na tvorbě hrubého domácího produktu se podílí více než z 37 %, na výkonech a přidané hodnotě více než z 50 % a zabezpečují z 60 % zaměstnanost“, jak tvrdí Srpová [2008, str. 11].

Každé podnikání dává podnikatelům prostor pro vlastní iniciativu, seberealizaci, materiální zajištění. Samozřejmě, že kromě této pravomoci rozhodování, ovlivňuje ve velké míře také zodpovědnost, protože každý omyl, špatné rozhodnutí či sebemenší chyba znamená pro podnikatele vlastní ztrátu. Zejména potom takovýto malý podnikatel nemá kam uniknout, protože v regionu, kde podniká většinou i bydlí. A tím, že jsou tyto podnikatelé obvykle spjatí s daným regionem, ovlivňují životní úroveň jeho obyvatel.

2.1 Fyzická osoba

Zákon č. 40/1964 Sb., v § 7 občanského zákoníku vymezuje pojem fyzická osoba. V odst. 1 uvádí, že způsobilost fyzické osoby mít práva a povinnosti vzniká narozením. Tuto způsobilost má i počaté dítě, narodí-li se živé. V odst. 2 je uvedeno, že tato způsobilost zaniká smrtí. Jestliže smrt nelze prokázat předepsaným způsobem, soud fyzickou osobu prohlásí za mrtvou, zjistí-li její smrt jinak. Z § 8 se dovídáme, že způsobilost k právním úkonům vzniká v plném rozsahu zletilostí, která se nabývá dovršením osmnáctého roku.

2.2 Právnícká osoba

Dále nás tento zákon informuje v § 18 odst. 1, že způsobilost mít práva a povinnosti mají i právnícké osoby. V odst. 2 tohoto zákona je uvedeno, že právníckými osobami jsou sdružení fyzických nebo právníckých osob, účelová sdružení majetku, jednotky územní samosprávy a jiné subjekty, o kterých to stanoví zákon. Právníckou osobou je tedy každý subjekt, který má práva a povinnosti a není fyzickou osobou, musí však jít o subjekt založený na základě písemné smlouvy či zakládací listiny, pokud nestanoví zvláštní zákon jinak a musí být současně zapsán do obchodního rejstříku nebo jiného zákonem určeného rejstříku, jak říká § 19a v odst. 1 a 2, občanského zákoníku.

2.3 Podnikání

„Podnikáním se podle obchodního zákoníku § 2 odst. 1 rozumí činnost prováděná samostatně podnikatelem vlastním jménem a na vlastní odpovědnost za účelem dosažení zisku.“

Podnikatelem je podle obchodního zákoníku § 2 odst. 2:

- a) osoba zapsaná v obchodním rejstříku¹,
- b) osoba, která podniká na základě živnostenského oprávnění²,
- c) osoba, která podniká na základě jiného než živnostenského oprávnění podle zvláštních předpisů³,
- d) osoba, která provozuje zemědělskou výrobu a je zapsána do evidence podle zvláštního předpisu.⁴ [1, s. 5]

Neoprávněné podnikání

V souvislosti s podnikáním bych ráda ještě zmínila právní termín, a to neoprávněné podnikání, které si myslím, že je významné pro podnikatele a měli by mít o tomto povědomí. Dle trestního zákona se jedná o čin, jehož se dopustí ten, kdo neoprávněně ve větším rozsahu poskytuje služby nebo provozuje výrobní či jiné výtěžné podnikání. V živnostenském zákoně pak zákon uvádí, že se jedná o provozování živnosti, která je předmětem živnosti, bez živnostenského oprávnění pro tuto živnost.

Podnikání fyzických a právnických osob se zásadně liší, a to ze dvou hledisek:

1. Fyzické osoby vystupují v roli 2 v 1, a to jak v roli podnikatele (kapitálový vklad do podnikání), tak v roli výkonné pracovní síly (vlastní odborná profese včetně řízení). Naproti tomu u právnických osob společníci přinášejí kapitálový vklad, avšak mohou, nebo také nemusejí, ve společnosti pracovat.

¹ Obchodním rejstříkem se rozumí veřejný seznam vedený rejstříkovým soudem, do něhož se zapisují údaje o vybraných podnikatelích

² Živnostenský list nebo koncesní listina.

³ Jedná se o oblasti, které jsou vyloučeny z působnosti živnostenského zákona, ale zvláštní předpis upravuje jejich podmínky, přičemž zpravidla vyžaduje speciální oprávnění; patří sem tzv. svobodná povolání, činnost bank, pořádání loterií a jiných podobných her atp.

⁴ Jedná se o zemědělskou výrobu, kterou provozuje fyzická nebo právnická osoba jako soustavnou a samostatnou činnost vlastním jménem, na vlastní odpovědnost, za účelem dosažení zisku a za podmínek stanovených zákonem o zemědělství, přičemž tato osoba je povinna se zaevidovat u příslušného obecního úřadu.

2. Fyzické osoby – podnikatelé jsou přímo objektem právních vztahů. U právnických osob do právních vztahů vstupuje pouze společnost – podnik, nikoliv společníci tvořící společnost, viz Synek, (2007)

Informace o vývoji v České republice poskytuje statistika v tabulce 2.1, která ukazuje počet ekonomických subjektů v období 1990 – 2008.

Tab. 2.1 Počet ekonomických subjektů podle vybraných právních forem

	Celkem	z toho vybrané právní formy					
		soukromí podnikatelé		obchodní společnosti		Družstva	státní podniky
		Celkem	z toho zapsaní v OR	Celkem	z toho a.s.		
1990	178 993	124 455	-	-	658	-	3 505
1991	955 647	898 564	9 615	23 112	2 541	3 977	3 737
1992	1 118 637	1 029 343	15 622	39 495	4 076	4 041	3 272
1993	1 250 216	1 114 621	14 068	60 376	4 813	4 617	2 920
1994	1 118 534	938 221	13 034	88 424	6 017	5 214	1 522
1995	1 321 096	1 093 151	14 662	112 514	7 564	6 172	1 003
1996	1 468 940	1 202 097	15 227	130 626	9 255	6 806	694
1997	1 627 626	1 323 364	14 370	145 859	10 353	7 826	550
1998	1 781 334	1 429 946	13 472	165 123	11 697	9 276	332
1999	1 963 319	1 528 151	13 770	188 058	13 009	10 236	255
2000	2 050 770	1 572 917	15 886	204 075	14 092	11 007	200
2001	2 121 562	1 624 445	20 231	214 637	14 845	11 536	177
2002	2 223 745	1 708 204	21 389	220 461	15 260	12 085	145
2003	2 325 977	1 771 945	20 822	232 204	15 903	13 078	126
2004	2 352 601	1 770 014	18 696	244 537	16 403	13 334	107
2005	2 388 490	1 781 096	17 889	256 657	17 031	13 839	102
2006	2 430 481	1 796 336	17 332	270 884	18 093	14 391	93
2007	2 481 863	1 817 408	17 264	290 218	20 455	14 887	85
2008	2 552 149	1 845 016	17 499	311 309	22 700	15 338	78

Zdroj: <http://www.czso.cz>

Na základě této tabulky lze zjistit, že soukromé podnikání v České republice je v největším zastoupení. V průběhu let se ovšem setkáváme nejen s nárůstem fyzických osob jako podnikatelských subjektů, ale i s právnickými osobami, resp. obchodními společnostmi, které svůj nárůst taktéž rok od roku zvyšují.

2.4 Přehled právních forem podnikání

Právní forma podnikání určuje typ podnikatelského subjektu, který se věnuje podnikání. Z tohoto hlediska je v České republice možno podnikat třemi způsoby – jako fyzická osoba,

dále jako právnická osoba či jako sdružení těchto osob. Každá právní forma podnikání má svá specifika, která se projevují způsobem řízení, odpovědností vlastníků za riziko, formou zdanění a dalšími aspekty. Volba právní formy v podstatě záleží na volné úvaze začínajícího podnikatele, avšak pro jisté činnosti jsou určité právní formy vhodnější či přímo stanovené zákonem.

Fyzické osoby podnikající na základě živnostenského oprávnění

Fyzická osoba může na základě živnostenského oprávnění, které prokazuje výpisem ze živnostenského rejstříku provozovat živnost ohlašovací⁵ nebo koncesovanou. K provozování živnosti je nutno splnit všeobecné podmínky⁶, a v případě některých druhů živností i podmínky zvláštní⁷. Činnost lze rovněž provozovat prostřednictvím odpovědného zástupce, který výše zmíněné podmínky splňuje, odpovídá za řádný provoz živnosti a dodržování živnostenskoprávních předpisů a je k podnikateli ve smluvním vztahu⁸. Ručení fyzických osob za závazky vzniklé z podnikání je neomezené⁹. Fyzická osoba podniká pod svým jménem a příjmením, u kterého může případně užívat odlišující dodatek či další označení.

Sdružení bez právní subjektivity dle občanského zákoníku

Dle § 829 a následujících zákona 40/1964 Sb., občanského zákoníku, se několik osob¹⁰ může sdružit, aby se společně přičinily o dosažení sjednaného účelu. Takto vzniklá sdružení, přitom nemá právní subjektivitu¹¹, nemůže nic vlastnit, prodávat ani darovat. Jeho účastníci poskytují společnému účelu pracovní činnost, peníze nebo jiné věci. Majetek získaný při výkonu společné činnosti se pak stává spoluvlastnictvím účastníků a vůči třetím osobám jsou účastníci zavázáni společně a nerozdílně. Do právních vztahů však vždy vstupují jednotliví účastníci sdružení. Dojde-li k rozpuštění sdružení, mají účastníci nárok na vrácení hodnot, které pro účely sdružení poskytli. O majetek, který sdružení výkonem své činnosti získalo, si rozdělí účastníci rovným dílem, v případě že si ve smlouvě nestanovili jinak, viz Nývtová, (2010).

⁵ Řemeslnou, vázanou či volnou.

⁶ § 6 zákona č. 455/1991 Sb.

⁷ § 7 zákona č. 455/1991 Sb.

⁸ § 11 zákona č. 455/1991 Sb.

⁹ Vztahuje se na veškerý majetek dané osoby.

¹⁰ Nejen fyzických, ale i právnických.

¹¹ Tedy ani způsobilosti k právům a povinnostem.

Obchodní společnosti

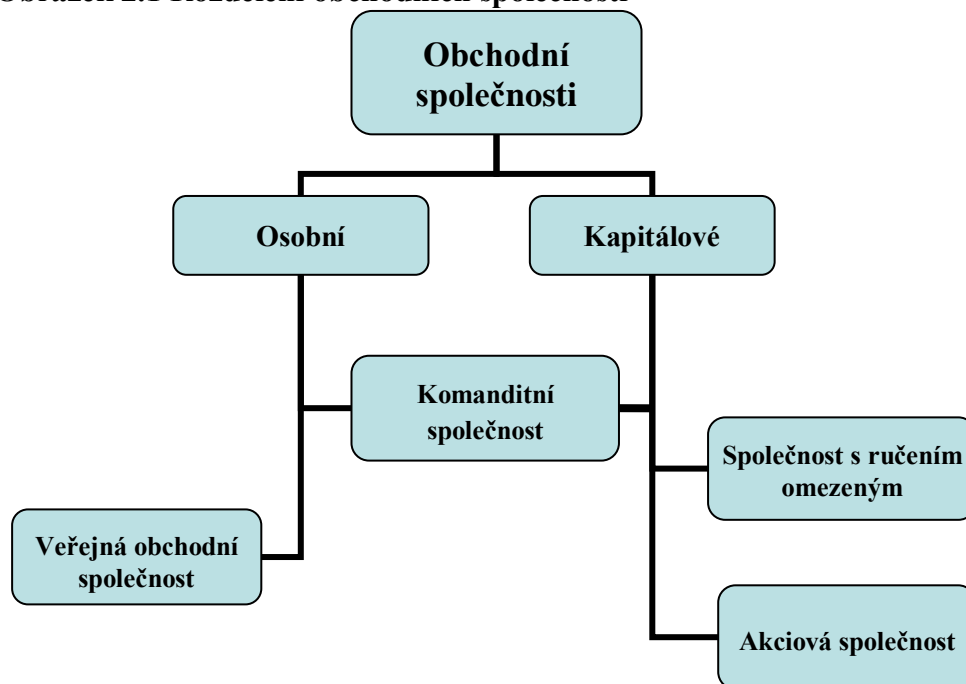
Více kapitola 2.5 Obchodní společnosti.

2.5 Obchodní společnosti

Obchodní společnost je jednou ze základních právních forem, které mohou být využity pro podnikání. Jako právnická osoba se obchodní společnost vždy od osob svých společníků odlišuje, jako taková je schopna být nositelem práv a povinností i vlastním jednáním těchto práv a povinností nabývat. Je subjektem vlastnického práva k věcem v jejím majetku, může být zaměstnavatelem. Společníci představují vždy osoby od ní odlišné, k majetku společnosti nemají společníci žádný vztah a nemohou s ním proto nijak disponovat. Tento majetek náleží výhradně společnosti jako samostatné právnické osobě. Spojnici společníka a společnosti představuje podíl – samostatná majetková hodnota, která náleží společníkovi a v níž je vyjádřen vztah ke společnosti. [3, s. 262]

Rozdělení jednotlivých obchodních společností vystihuje obrázek 2.1, který rozděluje obchodní společnosti na kapitálové a osobní. Kapitálová společnost je takový typ společnosti, ve které mají společníci účast na majetku, a tím se zásadně liší od společností osobních, jejíž hlavní podstatou je osobní účast společníka na jejím podnikání.

Obrázek 2.1 Rozdělení obchodních společností

Zdroj: MÜLLEROVÁ, L. *Účetnictví podnikatelů*. 2. vyd. s. 34

2.5.1 Veřejná obchodní společnost

Veřejná obchodní společnost je takovou společností, ve které alespoň dvě osoby podnikají pod společnou firmou a ručí za závazky společnosti společně a nerozdílně celým svým majetkem. Společníkem může být jak fyzická, tak právnická osoba. Je-li společníkem fyzická osoba, musí splňovat všeobecné podmínky provozování živnosti podle zvláštního právního předpisu a nesmí u ní existovat překážka provozování živnosti stanovená zvláštním právním předpisem, bez ohledu na předmět podnikání. Je-li společníkem právnická osoba, vykonává práva a povinnosti spojená s účastí ve společnosti její statutární orgán, popřípadě jím pověřený zástupce, který splňuje výše uvedenou podmínku pro fyzické osoby¹². [1, s. 43]

¹² Více viz §§ 76 – 92e zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník.

2.5.2 Společnost s ručením omezeným

Společnost s ručením omezeným je kapitálovou společností, která se zakládá zakladatelskou listinou¹³. Firma společnosti musí obsahovat označení „společnost s ručením omezeným“, stačí však i zkratka „spol. s.r.o.“ nebo „s.r.o.“. Základní kapitál společnosti je tvořen vklady společníků, kteří ručí za závazky společnosti do výše souhrnu nesplacených částí vkladů zapsaných v obchodním rejstříku. Splacením vkladů ručení společníků zaniká. Společnost odpovídá za porušení svých závazků celým svým majetkem.

Společnost může být založena jediným společníkem (fyzickou nebo právnickou osobou) a může mít nejvíce padesát společníků.

Výše základního kapitálu společnosti musí činit alespoň 200 000 Kč.¹⁴ Výše vkladu společníka musí činit alespoň 20 000 Kč.¹⁵ [1, s. 55]

2.5.3 Komanditní společnost

Komanditní společnost je obchodní společnost, v níž jeden nebo více společníků ručí za závazky společnosti do výše svého nesplaceného vkladu zapsaného v obchodním rejstříku – komanditisté, a jeden nebo více společníků celým svým majetkem – komplementáři. Komplementářem i komanditistou může být jak fyzická osoba, tak právnická osoba. Je-li komplementářem fyzická osoba, musí splňovat všeobecné podmínky provozování živnosti podle živnostenského zákona a nesmí se u něho vyskytovat překážka provozování živnosti stanovená živnostenským zákonem bez ohledu na předmět podnikání společnosti. Je-li komplementářem právnická osoba, vykonává práva a povinnosti spojené s účastí v komanditní společnosti její statutární orgán, nebo jím pověřený zástupce, který musí splňovat stejné podmínky stanovené pro společníka – fyzickou osobu.

Právní postavení komplementářů je obdobné jako u společníků veřejné obchodní společnosti, právní postavení komanditistů jako společníků společnosti s ručením omezeným.

Společnost se zakládá společenskou smlouvou, která se přikládá k návrhu na zápis společnosti do obchodního rejstříku. Ten podepisují všichni společníci.

¹³ Zakladatelskou listinou se rozumí právní dokument, který má formu notářského zápisu, kterým samostatná osoba zakládá obchodní společnost. Je-li zakladatelů více, pak se jedná o společenskou smlouvu.

¹⁴ Pokud vstoupí v platnost návrh zákona o obchodních korporacích, bude od 1.1.2012 postačovat základní kapitál 1 Kč, na rozdíl od dosavadního minimálního základního kapitálu 200 000 Kč.

¹⁵ Více viz §§ 105 – 153 zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník.

Komanditní společnost nemá zákonem stanovenou povinnou výši základního kapitálu, komanditista je však povinen vložit do základního kapitálu vklad ve výši určené společenskou smlouvou, minimálně však 5 000 Kč. Vklad je povinen splatit ve lhůtě stanovené společenskou smlouvou, jinak bez zbytečného odkladu po vzniku společnosti, popřípadě po vzniku své účasti na společnosti.¹⁶ [1, s. 85]

V praxi vzniká komanditní společnost převážně z veřejné obchodní společnosti tím, že jeden ze společníků v.o.s. zemře a dědicové se odmítají podílet osobně na společnosti, tzn. ručit neomezeně celým svým majetkem. V dnešní době ale časté již nejsou.

2.5.4 Akciová společnost

Akciová společnost je obchodní společnost, jejíž kapitál je rozvržen na určitý počet akcií o určité jmenovité hodnotě.¹⁷ Firma společnosti musí obsahovat označení „akciová společnost“ nebo zkratku „akc. spol.“ nebo zkratku „a.s.“. Společnost odpovídá za porušení svých závazků celým svým majetkem, akcionář za závazky společnosti neručí. Veškeré náležitosti spojené se vznikem a hospodařením společnosti upravují stanovy.

Společnost může být založena jedním zakladatelem¹⁸, je-li jím právnická osoba, jinak dvěma nebo více zakladateli.¹⁹ Základní kapitál společnosti založené s veřejnou nabídkou akcií musí činit alespoň 20 000 000 Kč, při založení bez veřejné nabídky akcií alespoň 2 000 000 Kč. Je-li společnost zakládána na základě veřejné nabídky akcií, je podmínkou platného založení schválení prospektu cenného papíru Komisí pro cenné papíry před uveřejněním veřejné nabídky²⁰. [1, s. 93-94]

2.5.5 Nové formy obchodních společností

Myšlenka nových forem evropských obchodních společností je postavena na snaze usnadnit nadnárodní podnikání v prostředí Evropské unie, překlenout odlišnosti právních řádů upravující podnikání v jednotlivých státech unie. Vzhledem ke skutečnosti, že tyto formy

¹⁶ Více viz §§ 93 – 104 zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník.

¹⁷ Akcie je cenný papír, s nímž jsou spojena práva akcionáře jako společníka podílet se na jejím řízení, na zisku a na likvidačním zůstatku při zániku společnosti.

¹⁸ V tom případě zakladatel podepisuje zakladatelskou listinu.

¹⁹ V tomto případě zakladatelé podepisují zakladatelskou smlouvu.

²⁰ Více viz §§ 154 – 220 zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník.

podnikání jsou v našem, ale i v evropském právu novinkou, je množství společností, které si tuto právní formu podnikání zvolili relativně málo.²¹

Evropské obchodní společnosti si mohou zvolit jeden z typů evropské společnosti, a to monistickou nebo dualistickou. Typ struktury musí být zakotven ve stanovách dané společnosti. Společnost s monistickým systémem má vedle valné hromady pouze správní orgán, jejich statutárním orgánem je předseda správní rady, který zároveň stojí v čele celé společnosti jako generální ředitel. Společnosti, které si zvolily dualistický model, mají místo správní rady dozorčí radu a řídicí orgán.

Evropské hospodářské zájmové sdružení (EHZS) patří mezi nejstarší formu „komunitárních společností“. Právní úprava tohoto typu podnikání je upravena Nařízením Rady č. 2137/85/EHS. EHZS je sdružení obchodních společností, ale i jiných právních nebo fyzických osob, které mají sídlo v různých členských státech; jeho cílem ale není zisk. Podstatou EHZS je zjednodušení podnikatelské činnosti jeho členů.²² EHZS se sídlem v České republice patří mezi obchodní společnosti a jsou tedy právnickými osobami založenými za účelem podnikání, nestanoví-li právo Evropského společenství jinak, viz Synek, (2007)

Evropská společnost (SE), taktéž nazývaná Evropská akciová společnost, je kapitálovou společností, která je upravena nařízením Rady č. ES/2157/2001 o statutu evropské společnosti a Směrnicí Rady 2001/86/ES. SE je právnickou osobou s minimální výši základního kapitálu 120 000 Eur. Vlastníci společnosti ručí do výše upsaného kapitálu.

Evropské obchodní společnosti mají přesně vymezený způsob vzniku. Nelze je zakládat, aniž by vznikly nějakou formou přeměny již z existujících společností. Náhodně jmenuji možné formy založení evropských společností, jedná se např. o fúzi, přeměnu, dceřinou společnost, apod.

Na závěr bych chtěla obecně shrnout základní charakteristiky jednotlivých typů obchodních společností a v případě fyzické osoby provozování živnosti v přehledné tabulce 2.2. Co se týče evropských obchodních společností v České republice, zatím nejsou příliš

²¹ Příklady těchto společností mohou jmenovat např. OKD, Nordea a další.

²² Více viz zákon 360/2004 Sb., o evropském hospodářském zájmovém sdružení.

časté, poněvadž jejich založení je poněkud nákladnější a lidem tato právní forma není příliš známá, a proto mají strach z jejich založení. Domnívám se ale, že s postupem času se budou evropské obchodní společnosti stále více rozmáhat, protože mají výhody pro podnikání na trhu Evropské unie.

Tab. 2.2 Základní charakteristiky jednotlivých společností a provozování živnosti

	Živnost	Veřejná obchodní společnost	Komanditní společnost	Společnost s ručením omezeným	Akciová společnost
Účel	Podnikání	Podnikání	Podnikání	Podnikání a jiné	Podnikání a jiné
Min./max. počet (společníků)	Sám, na základě živnostenského oprávnění	Min. 2 FO či 2 PO nebo kombinace těchto dvou	Min. 1 komanditista a 1 komplementář	Min. 1 FO nebo 1 PO, max. 50	Min. 2 FO nebo 1 PO
Ručení (společníků za závazky společnosti)	Ručí neomezeně	Ručí neomezeně	Komanditista jen do výše svého nesplaceného vkladu zapsaného v OR ²³ , komplementář ručí neomezeně	Do výše nesplacených vkladů. Jsou-li všechny vklady splaceny, neručí vůbec	Ne
Základní kapitál	Ne	Ne	Ne	Ano, minimálně 200 000 Kč	Ano, min. 2 mil. Kč bez veřejné nabídky, 20 mil. Kč s veřejnou nabídkou
Minimální vklad (společníků)	Ne	Ne	Komanditista 5 000 Kč	20 000 Kč	600 tis. Kč bez veřejné nabídky, 6 mil. Kč s veřejnou nabídkou
Statutární orgán	Ne	Všichni společníci	Všichni komplementáři	Všichni jednatelé	Představenstvo
Další orgány	Ne	Ne	Ne	Valná hromada	Valná hromada a dozorčí rada
Povinný rezervní fond	Ne	Ne	Ne	Ano	Ano

Zdroj: Vlastní zpracování, www.businessinfo.cz

²³ Výjimkou je, pokud jméno komanditisty je obsaženo ve firmě společnosti. V takovém případě ručí tento komanditista stejně jako komplementář, a to neomezeně celým svým majetkem.

2.6 Volba právní formy podniku

Obchodní zákoník a další právní normy nabízejí podnikatelům různé právní formy podnikání, jejichž výběr záleží na podnikateli. Každá právní forma je však podřízena dalším právním normám, které rovněž ovlivňují podnikatelské rozhodování. Volba právní formy patří k dlouhodobě působícím rozhodnutím. Otázka výběru právní formy pro podnik nevzniká jen při zakládání nového podniku, nýbrž i v případě, že podstatná změna vnějšího ekonomického prostředí pro fungování podniku nebo jiné důvody, například strategického charakteru, vedou podnikatele k rozhodnutí o změně právní formy svého podniku. Volba právní formy společnosti, v níž bude podnikatelská činnost dané osoby nebo skupiny osob probíhat, je velmi významná a může na ní záviset i úspěch podnikatelského záměru. Je proto nutno jednotlivé formy přesně odlišovat a respektovat znaky, které je jednotlivě charakterizují. Podnikání je právně definováno jako činnost prováděná soustavně, samostatně, vlastním jménem podnikatele, na jeho odpovědnost a za účelem dosažení zisku, viz Synek, (2007)

2.6.1 Hlavní kritéria rozhodování o volbě právní formy

Způsob a rozsah ručení

Na způsobu ručení a jeho rozsahu závisí riziko podnikatele, který se stává zakladatelem a společníkem podniku. Podle platné právní úpravy existují v zásadě dvě varianty ručení, a to:

Omezené ručení, kde podnikatel ručí pouze do výše nesplaceného majetkového vkladu. V tomto případě za závazky podniku neručí osobním majetkem, ale pouze majetkovým vkladem do podniku. Tento případ se týká např. společnosti s ručením omezeným.

Neomezené ručení, kde podnikatel ručí za závazky podniku celým svým, tj. i osobním majetkem. Tento způsob ručení se týká např. veřejné obchodní společnosti.

Oprávnění k řízení

Těžiště spočívá v úpravě zmocnění vést podnik a zastupovat ho navenek. Obchodní zákoník zakotvuje dvě možnosti, a to:

- a) ve vybraných případech je ponechána tato otázka na uvážení majitelů, společníků, kteří mohou toto zmocnění zakotvit, např. do společenské smlouvy.
- b) Zákon předepisuje, jaké orgán podnik musí mít a jaké jsou jejich kompetence (např. akciová společnost).

Počet zakladatelů

V České republice u společnosti s ručením omezeným i u akciové společnosti je možné, aby je založila, za splnění určitých podmínek, jedna osoba (fyzická nebo u a. s. právnická). Naproti tomu osobní obchodní společnost musí založit minimálně osoby dvě. Kromě toho obchodní zákoník u společnosti s ručením omezeným jako u jediné společnosti limituje i maximální počet společníků, a to na 50 osob.

Nároky na počáteční kapitál

Minimální rozsah počátečního kapitálu potřebného pro založení obchodní společnosti je ze zákona definován pouze po kapitálové společnosti, a to u společnosti s ručením omezeným v rozsahu 200 tis. Kč. Pro akciové společnosti platí podmínka základního kapitálu ve výši 2 mil. Kč. A v případě veřejného upsání akcií na trhu cenných papírů pak výše základního kapitálu musí činit min. 20 mil. Kč. U živnostníků a u osobních obchodních společností není ze zákona určen počáteční kapitál, avšak na rozdíl od kapitálových společností se předpokládá osobní účast společníka na výkonu a provozování živnosti.²⁴

Administrativní náročnost a rozsah výdajů se založením podniku

Administrativní náročnost je především spojena s úpravou podmínek, za kterých podnik vzniká. Nejnáročnější je založení akciové společnosti, kde před zahájením činnosti je nezbytné vyhotovit zakladatelskou listinu a stanovy. V obchodních společnostech mají zpravidla rozhodující vliv výdaje spojené:

- s povolením živnosti²⁵,
- se zpracováním společenské smlouvy a s jejím notářským ověřením,

²⁴ Živnost je definována v živnostenském zákoně jako soustavná činnost provozovaná samostatně, vlastním jménem, na vlastní odpovědnost, za účelem dosažení zisku a za podmínek stanovených tímto zákonem (viz § 2 Živnost). Více viz zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání.

²⁵ Musí být živnostenské oprávnění na všechny činnosti uvedené v předmětu činnosti.

- se zápisem v obchodním rejstříku,
- se zpracováním a zveřejněním auditu.

Naproti tomu u podnikatelů-živnostníků se jedná o jednorázový výdaj, který uhradí za vydání například živnostenského oprávnění; další výdaje se založením nevznikají. Samostatný problém pak představuje vedení účetní evidence. Zde se povinnosti jednotlivých podnikatelských jednotek řídí zákonem č. 563/1991 Sb., o účetnictví. Drobní podnikatelé mají výhodu v tom, že vedou evidenci pouze pro daňové účely a tyto povinnosti se řídí zákonem o dani z příjmu.

Účast na zisku (ztrátě)

Míra rizika podnikatele je úměrná účasti na zisku (ztrátě). U osobních obchodních společností v případě, že společníci neuzavřeli dohodu o rozdělování zisku, případně se nedohodli již při formulaci společenské smlouvy, dělí se zisk rovným dílem mezi všechny společníky. Jinak je to u komanditní společnosti a společnosti s ručením omezeným, tyto případy tvoří výjimku a dělení plyne přímo ze zákona. Pouze u akciových společností podíl na zisku u akcionáře závisí na rozhodnutí valné hromady. Důležitou skutečností však je, že obdobně jako je tomu u společností s určením omezeným, zisk vyprodukovaný firmou podléhá dvojímu zdanění. Nejprve je zdaněn zisk formou daně z příjmu právnických osob, a dále pak u společnosti s ručením omezeným v případě výplaty podílu na zisku, stejně jako v případě výplaty podílu na zisku, stejně jako v případě výplaty dividendy, je tento kapitálový výnos dále zdaňován. U dividend platí, že tento zisk je zdaňován u zdroje, tj. příslušnou částku odvádí státu přímo podnik, akcionář získá již čistý výnos. U s.r.o. zahrnuje společník podíl na zisku do svého daňového přiznání a zdaňuje individuálně.

Finanční možnosti

Jde zvláště o možnosti zvýšení vlastního kapitálu a o přístup k cizímu kapitálu. Úvěrové možnosti jednotlivých právních forem se značně liší. Odvíjejí se od výše vlastního kapitálu, kterým společnost disponuje, a významnou roli hraje i způsob a míra ručení společníků.

Daňové aspekty

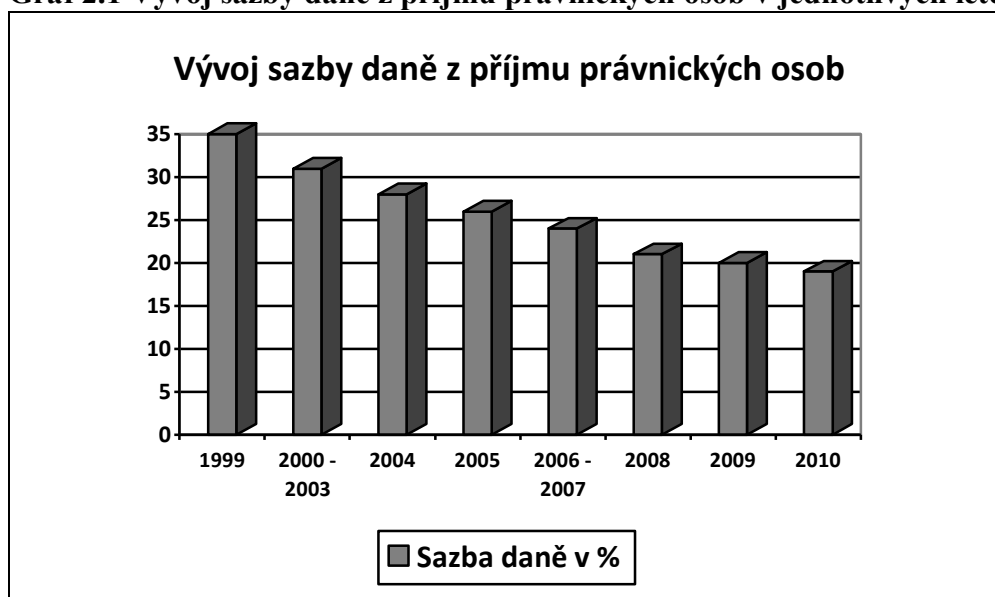
Daňové hledisko je vysoce důležité při volbě právní formy podnikání. I přesto zde zmíním a následně rozvedu jen některé typy daní, které k této problematice považuji za nejdůležitější. V současné době platí podnikatelé:

Přímé daně

- Daně z příjmů fyzických a právnických osob

Rok 2010 přinesl jisté změny. V sazbě daně pro právnickou osobu jde o snížení z 20 % na 19 %. A i když je tento jev na první pohled dost nepatrný, v celkové dani může jít o rozdíl několika tisíci korun. Navíc pokud se podíváme na níže uvedený graf 2.1, můžeme zjistit jistou klesající tendenci sazby daně právnických osob oproti v poslední době rovnoměrně udržované 15 % sazbě daně pro fyzické osoby.

Graf 2.1 Vývoj sazby daně z příjmu právnických osob v jednotlivých letech

Zdroj: www.ucetnikavarna.cz/uzitecne-tabulky/vyvoj-sazby-dane-z-prijmu-pravnickych-osob/, vlastní zpracování

- Daně z nemovitostí
- Daně z převodu nemovitostí

Nepřímé daně

- Daně z přidané hodnoty

Daň z přidané hodnoty patří k nejsložitějším z daňové oblasti, proto tuto problematiku představím jen zběžně. Více jí pak specifikuje zákon 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty. V souvislosti s podnikatelem vymezují jen některé nejdůležitější pojmy. Osoba povinná k dani, je taková osoba, která má sídlo nebo místo v tuzemsku. Dále pak svobozená osoba je ta, která nepřesáhne obrát 1 mil. Kč za nejvýše 12 po sobě jdoucích kalendářních měsíců, pokud zákon nestanoví jinak. Počínajíc rokem 2010 se základní sazba DPH zvýšila na 20 % a snížená sazba na 10 %.

- Spotřební daň

Zveřejňovací povinnost

Zveřejňovací povinnost je upravena zákonem č. 591/1992 Sb., o cenných papírech ve znění pozdějších předpisů, zákonem 563/1991 Sb., o účetnictví ve znění pozdějších předpisů a zákonem č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník ve znění pozdějších předpisů. Zveřejňovací povinností se rozumí povinnost společnosti publikovat auditovanou účetní závěrku do 30 dnů po konání valné hromady, která tuto závěrku projednala,²⁶ viz Synek, (2007)

²⁶ U emitentů cenných papírů je zveřejňovací povinnost rozsáhlejší – v této souvislosti je nutno uvést, že podle § 80a odst. 1 zákona o cenných papírech se emitentům cenných papírů ukládá zveřejnit výroční zprávu. Výroční zpráva musí investorům, ve smyslu zákona, poskytnout věrný a poctivý obraz o finanční situaci, podnikatelské činnosti a hospodářských výsledcích emitenta za uplynulé roční období a o vyhlídkách budoucího vývoje uvedených ukazatelů

3 Hodnocení jednotlivých typů obchodních společností

Je třeba si uvědomit, že podnikání zaručuje mnoho výhod, ale samozřejmě i nevýhod. Každý podnikatel by si proto měl předem promyslet, zda chce podnikat jako fyzická osoba – živnostník, či jako právnická osoba, tedy určitá právní forma obchodní společnosti. Obecně výhodou obchodních společností je, že potencionální zákazníci, dodavatelé, zaměstnanci mohou vnímat společnost jako profesionálnější a důvěryhodnější formu podnikání než je živnost. Další výhody zahrnují daňová zvýhodnění, ručení každého vlastníka, pružnější financování, lepší možnost kontroly a snadné změny vlastnictví obchodního podílu apod. Než se začnu zabývat zhodnocením jednotlivých typů obchodních společností, chtěla bych poukázat na tabulku 3.1, která je zaměřena na odlišující se znaky osobních a kapitálových společností.

Tabulka 3.1 Odlišující se znaky osobních a kapitálových společností

	Osobní společnosti	Kapitálové společnosti
Základní znak společnosti	<ul style="list-style-type: none">• sepjetí společnosti s konkrétními osobami společníků, při zániku jejich účasti se společnost ruší	<ul style="list-style-type: none">• společnost není závislá na účasti konkrétních společníků, zánik účasti společníka na společnosti nemá za následek zrušení společnosti
Majetkové poměry společnosti	<ul style="list-style-type: none">• společníci nejsou povinni poskytovat vklady• společnost netvoří povinně základní kapitál• zisk a ztráta se přenášejí na společníky	<ul style="list-style-type: none">• vklady jsou povinné, jejich minimální výši předepisuje zákon• základní kapitál se tvoří povinně, zákon předepisuje jeho minimální výši• zisk a ztrátu nese primárně společnost
Právní postavení společníků	<ul style="list-style-type: none">• společníci jsou povinni osobně se účastnit činnosti společnosti• podíly společnosti jsou nepřevoditelné• společníci ručí za závazky společnosti neomezeně a solidárně• podíly všech společníků jsou stejné	<ul style="list-style-type: none">• společníci nejsou povinni osobně se účastnit na činnosti společnosti• podíl je převoditelný• ručení společníků za závazky společnosti je omezené nebo žádné• velikost podílu společníků je závislá na jejich vkladu a nemusí být stejná
Vnitřní organizace společnosti	<ul style="list-style-type: none">• společnost nemá zákonem předepsanou vnitřní strukturu• k řízení společnosti jsou oprávněni přímo společníci• společnost nemohou řídit osoby stojící mimo společnost	<ul style="list-style-type: none">• společnost má zákonem vymezenou vnitřní soustavu orgánů, které společnosti řídí a jednají navenek, členové těchto orgánů mohou být společníci i třetí osoby stojící mimo společnost
Jednání jménem společnosti navenek	<ul style="list-style-type: none">• statutárním orgánem společnosti jsou ze zákona přímo společníci	<ul style="list-style-type: none">• statutárním orgánem je výkonný orgán společnosti• členy tohoto orgánu mohou být i osoby stojící mimo společnost

Zdroj: POKORNÁ, J., KOVAŘÍK, Z., ČÁP, Z. a kol. *Obchodní zákoník. Komentář. I. díl.* 1. vyd. s. 265

3.1 Veřejná obchodní společnost

3.1.1 Výhody veřejné obchodní společnosti

Výhodou této právní formy společnosti je, že společníci mohou začít podnikat bez vlastního kapitálu, neboť pro ni není zákonem stanovená minimální výše základního kapitálu, ani minimální výše vkladu společníka. Rovněž nemá zákonem stanovenou tvorbu rezervního fondu.²⁷ [1, s. 43-44]

Pro živnostníka je to možným důvodem pro založení právě této společnosti, poněvadž nepotřebuje mít na začátku podnikání vyhrazené finanční prostředky na splacení základního kapitálu a odpadnou mu tudíž starosti s případným vyřizováním, např. úvěru apod.

Zisk se nejprve rozdělí mezi společníky rovným dílem a teprve potom se zdaňuje sazbami určenými pro daň z příjmu fyzických osob. Taktéž ztrátu zjištěnou v účetní závěrce nesou společníci rovným dílem.

Společenská smlouva nutná k založení společnosti nemusí mít formu notářského zápisu, a tedy i tady odpadne spousta možných problémů s vyřizováním a výloh za notáře.

Podnikání v předmětu podnikání společnosti, a to ani ve prospěch jiných osob ani zprostředkování obchodů společnosti pro jiného bez svolení ostatních společníků, je přípustné, pokud to společenská smlouva umožňuje. Dále je zakázáno, aby společník byl statutárním nebo jiným orgánem nebo členem orgánu společnosti s obdobným předmětem podnikání. Společenská smlouva může tento zákaz konkurence zmírnit nebo jej úplně vyloučit.

Společnost jako právnická osoba neplatí daně, ale daně platí jednotliví společníci, a to ze zisku, který společníkům náleží v podílu dohodnutém ve společenské smlouvě. Pokud není dělení zisku ve společenské smlouvě dohodnuto, dělí se zisk mezi společníky rovným dílem.

Každý ze společníků je automaticky statutárním orgánem a je oprávněn k obchodnímu vedení společnosti. Protože každý ze společníků je zároveň statutárním orgánem, musí tento

²⁷ Společníci si však mohou povinnost vkladu upravit ve společenské smlouvě. V tomto případě je společník povinen splatit svůj vklad ve lhůtě stanovené ve smlouvě, jinak bez zbytečného odkladu po vzniku společnosti, popřípadě po vzniku své účasti ve společnosti. Při prodlení se splácením peněžního vkladu je společník povinen platit úrok z prodlení ve výši 20 % z dlužné částky, nestanoví-li společenská smlouva jinak.

společník splňovat předpoklady stanovené obchodním zákoníkem. Pokud je společníkem fyzická osoba, musí splňovat všeobecné podmínky provozování živnosti podle živnostenského zákona a nesmí být u ní dána překážka provozování živnosti stanovená živnostenským zákonem, a to bez ohledu na předmět podnikání společnosti. V případě, že společníkem je právnická osoba, vykonává fakticky práva a povinnosti spojené s účastí ve společnosti její statutární orgán. I tento statutární orgán, popřípadě jím pověřená osoba, musí splňovat stejné předpoklady jako společník, který je fyzickou osobou. [2, s. 64]

3.1.2 Nevýhody veřejné obchodní společnosti

Ve veřejné obchodní společnosti musí být minimálně dva společníci a pro oba platí zákaz konkurence.

Další nevýhodou je nutný zápis do obchodního rejstříku, s čímž je spojeno určité vyřizování a výdaje.

Největší nevýhodu této právní formy spatřuji v ručení, a tím způsobem, že za závazky společnosti ručí každý společník celým svým majetkem, a to společně a nerozdílně.

Pokud je společník v manželství, odpovídá za závazky společníka i druhý manžel, který společníkem není, a to v rámci společného jmění manželů. Společník, který přestal být společníkem, se nezbaví ručení za závazky společnosti vzniklé do doby zániku jeho členství ve společnosti. [2, s. 65]

3.2 Komanditní společnost

V této společnosti se vyskytují dva druhy společníků – komplementáři a komanditisté, jejichž právní postavení není stejné.

3.2.1 Výhody komplementářů

Komplementář je ze zákona statutárním orgánem a přísluší mu obchodní vedení společnosti. Stejně tak jako společník u veřejné obchodní společnosti musí i komplementář splňovat všeobecné podmínky provozování živnosti podle živnostenského zákona a nesmí být u něho dána překážka provozování živnosti podle živnostenského zákona, a to bez ohledu na předmět podnikání společnosti.

Zákaz konkurence je obdobný jako u společníků veřejné obchodní společnosti a stejně jako u této společnosti může být společenskou smlouvou omezen a vztahuje se pouze na komplementáře.

Komplementář nemusí vložit do společnosti vklad.

3.2.2 Nevýhody komplementářů

Komplementář ručí za závazky společnosti stejně jako společník veřejné obchodní společnosti celým svým majetkem a společně a nerozdílně.

Pokud dojde ke změnám ve společenské smlouvě, je nutný souhlas jednak komplementářů, ale i komanditistů a s tím souvisí i možné rozpory mezi nimi. Poněvadž každý z nich může zastávat jiné priority.

3.2.3 Výhody komanditistů

Pro komanditistu neplatí zákaz konkurence obecně stanovený v obchodním zákoníku, pokud společenská smlouva nestanoví něco jiného. Komanditista tedy může být společníkem v neomezeném počtu společností.

Komanditista není povinen se podílet na ztrátě společnosti formou vrácení podílu na zisku, který již byl vyplacen.

Komanditista má právo nahlížet do účetních knih a účetních dokladů společnosti a kontrolovat tam obsažené údaje nebo k tomu zmocnit auditora. Dále má právo na vydání stejnopisu účetní závěrky a právo považovat od komplementářů informace o všech záležitostech společnosti.

Při hlasování má komanditista stejný hlas jako komplementář, pokud společenská smlouva nestanoví jiný počet hlasů.

3.2.4 Nevýhody komanditistů

Komanditista je povinen ze zákona vložit do základního kapitálu společnosti vklad ve výši určené společenskou smlouvou, minimálně však 5 000 Kč.

Komanditista ručí za závazky ze smluv, které jménem společnosti uzavřel bez zmocnění, a to ve stejném rozsahu jako komplementář. Jinak komanditista ručí za závazky společnosti až do výše svého nesplaceného vkladu zapsaného do obchodního rejstříku, to platí v případě, pokud jeho jméno není obsaženo ve firmě společnosti. Takový komanditista pak ručí stejně jako komplementář, tzn. neomezeně, celým svým majetkem.

Komanditista není oprávněn ze společnosti vystoupit. [2, s. 67-68]

3.3 Společnost s ručením omezeným

3.3.1 Výhody společnosti s ručením omezeným

Tato právní forma může být založena i jednou osobou, a přitom nezáleží na tom, zda se jedná o fyzickou nebo právnickou osobu. Zároveň však může podnikat i více osob, a to s dohodnutým rozdílným vlivem na činnost společnosti, přičemž každý společník ručí za závazky společnosti jen do výše úhrnu všech nesplacených vkladů. To je jedna z největších výhod této společnosti, protože živnostník ručí celým svým majetkem.

Další výhodou této právní formy je široká možnost zúčastněných fyzických osob využívat různé způsoby čerpání peněz získaných podnikáním společnosti, a to podle konkrétních podmínek a příslušných právních a daňových režimů, dále možnost čerpání různých nepeněžních „zaměstnaneckých výhod“, a to i pro společníky, jednatele a členy dozorčí rady, kteří jsou se společností s ručením omezeným v obchodněprávním vztahu.

Oproti podnikajícím fyzickým osobám je výhodou společnosti zejména to, že z dosaženého výsledku hospodaření odvádí jen daň z příjmů²⁸ a 15 % srážkovou daň ze zisku rozděleného mezi společníky a celkově má výrazně lepší možnosti optimalizace daní. Fyzická osoba musí platit nejen daň z příjmů, ale také pojistné na sociální zabezpečení a státní politiku zaměstnanosti a pojistné na všeobecné zdravotní pojištění. [5, s. 13-14]

Společnost s.r.o. podniká pod libovolným názvem, což může hrát velkou roli při propagaci společnosti, na rozdíl od podnikatele, která musí podnikat pod svým jménem a příjmením.

²⁸ V letošním roce 2010 tato daň činí 19 %.

Hodnota s.r.o. se může časem zvyšovat, každým rokem své existence buduje svoje obchodní jméno a historii společnosti, kterou později bude moci předat svým potomkům či prodat. U fyzické osoby končí veškeré renomé a reference ukončením jejího aktivního pracovního života.

3.3.2 Nevýhody společnosti s ručením omezeným

Společnost s ručením omezeným bývá řazena mezi společnosti kapitálové. U společností kapitálových dochází k oddělení vedení společnosti – statutárních orgánů a jiných orgánů upravených v zákoně od společníků.

Společenská smlouva nebo v případě založení jedinou osobou zakladatelská listina musí mít povinnou formu notářského zápisu. [2, s. 68]

Pokud je ve společnosti více společníků rozhoduje valná hromada, v případě jediného společníka – ten rozhoduje ve formě rozhodnutí jediného společníka v působnosti valné hromady.

Mezi další nevýhody této formy společnosti patří poměrně komplikované řízení při neshodách a sporech mezi společníky včetně skutečnosti, že společník nemůže jednoduše ze společnosti vystoupit, dále také např. častá potřeba notáře spojená s vysokými administrativními výdaji.

Za nevýhodu společnosti s ručením omezeným se může v některých případech považovat i povinné vytváření základního kapitálu v minimální výši 200 000 Kč a povinná tvorba rezervního fondu nejméně do výše 10 % základního kapitálu.

Problémem může být v konkrétním případě také zákaz konkurence podle § 136 obchodního zákoníku, který značně omezuje jednatele společnosti a členy dozorčích rad společnosti v jejich podnikatelských aktivitách²⁹.

Skutečnost, že společnost s ručením omezeným jako právnická osoba je vždy účetní jednotkou s povinností vést podvojný účetnictví.[5, s. 14]

²⁹ Zákaz konkurence se ale nevztahuje na společníky společnosti s ručením omezeným.

Mezi další nevýhody s.r.o. bych mohla jmenovat vyšší administrativní náročnost, díky vedení již zmiňovaného podvojného účetnictví a vyšší náklady na založení oproti fyzické osobě.

3.4 *Akciová společnost*

3.4.1 Výhody akciové společnosti

Výhodou akciové společnosti je, že akcionáři neručí za závazky společnosti. Společnost může být založena i jedinou osobou, avšak musí jít o osobu právnickou. Poněvadž se jedná o společnost, která disponuje vysokým základním kapitálem³⁰, je tudíž i velmi dobře vnímána obchodními partnery, co se týče solidnosti a stability. Společnost má také dobrý přístup ke kapitálu, se kterým může disponovat. Polovinu daně sražené vyplácených dividend lze uplatnit jako slevu na dani společnosti. Vyplacené dividendy nepodléhají pojistnému sociálního pojištění.

3.4.2 Nevýhody akciové společnosti

Akciová společnost povinně vytváří základní kapitál, který je značně vysoký³¹. A menší podílníci tudíž nemají šanci rozhodovat o chodu společnosti. Nemůže být také založena pouze jedinou fyzickou osobou. Poněvadž se jedná o typ velké obchodní společnosti, souvisí s tím jednak administrativně náročné založení a řízení společnosti, a jednak velmi komplikovaná a omezující právní úprava.

Účetní závěrka musí být ověřena auditorem.

Platí zde zákaz konkurence pro členy představenstva, kteří tudíž nemohou jinde podnikat ve stejném oboru.

S touto právní formou souvisí i určité povinnosti a to hlavně, zveřejňovat údaje z ověřené účetní závěrky a sestavování výroční zprávy společnosti.

³⁰ Vlastní kapitál u a.s. může být ve skutečnosti přitom nižší než u s.r.o.

³¹ Minimální výše základního kapitálu činí 20 mil. Kč při založení na základě veřejné nabídky akcií a 2 mil. Kč při založení bez veřejné nabídky.

Zisk společnosti je zdaněn daní z příjmů právnických osob, vyplacené dividendy ze zisku jsou zdaněny srážkovou daní.

Pokud má akcionář v majetku listinnou akcii na jméno, je tato převoditelná pouze rubopisem a následným předáním. Vůči společnosti je však nutno, aby se změnil zápis o změně v osobě akcionáře v seznamu akcionářů.

Akcionáři nemají ze zákona právo na vyplacení zálohy na podíly na zisku.

Během trvání nesmí akcionář společnosti vystoupit, ani mu nepřísluší právo na vypořádací podíl. Akcionář však může být ze společnosti vyloučen, pokud jako upisovatel nesplatí emisní kurz akcií, ke kterému se zavázal. K vyloučení musí akcionáře představenstvo společnosti vyzvat, aby emisní kurz splatil v lhůtě určené stanovami společnosti. Po marném uplynutí lhůty představenstvo buď takového akcionáře vyloučí a vyzve jej k tomu, aby vrátil zatímní list, který nahrazuje akcii, nebo může představenstvo snížit o nesplacenou část upsaného základního kapitálu svůj základní kapitál.

Po dobu trvání společnosti ani v případě jejího zrušení nemá akcionář právo požadovat vrácení svých vkladů, tedy nemá právo na vrácení svých vkladů ve formě vypořádacího podílu.

Pokud je akcionář v prodlení se splácením emisního kurzu nesplacených akcií nebo jeho části, nesmí po tuto dobu vykonávat hlasovací právo. Dále nesmí akcionář hlasovat na valné hromadě v případě, kdy valná hromada rozhoduje o tom, zda s ním nebo s osobou, s níž jedná ve shodě ve smyslu § 66b obchodního zákoníku, má být uzavřena smlouva mimo běžný obchodní styk. Dále akcionář nehlasuje tehdy, kdy valná hromada rozhoduje o tom, zda jemu nebo osobě, s níž jedná ve shodě, má být poskytnuta určitá výhoda nebo jim má být prominuto splnění povinností, nebo kdy má být akcionář odvolán z funkce člena orgánu společnosti pro porušení povinností při výkonu funkce.

Akciová společnost je společnost pro velké podnikání. Její právní úprava patří k nejsložitějším v celém obchodním zákoníku. Z tohoto důvodu se vymezení základních rysů akciové společnosti s tím, že se pro menší podnikatele tato forma naprosto nehodí. [2, s. 75-76]

Jak jsem již dříve uváděla, každá obchodní společnost má svoje klady i zápory, takže je jen čistě na podnikateli, co zvolí, že je pro něj důležité a na základě, kterých aspektů si zvolí tu správnou právní formu. Toto rozhodnutí bude u každého podnikatele individuální. Důležitými faktory je počet zakladatelů, jejich finanční možnosti, velikost společnosti aj.

4 Praktický příklad

Pro praktický příklad jsem si zvolila fyzickou osobu – živnostníka, který je zapsán v Živnostenském rejstříku od roku 1995. Tento podnikatel mi poskytl své skutečné údaje, ale z osobních důvodů si nepřál být jmenován, proto budu používat již zaběhlé jméno Jan Novák.

Situace živnostníka

Pan Jan Novák má ženu a je zatím bezdětný. Podniká na základě živnostenského oprávnění (živnost koncesovaná) v předmětu činnosti: Silniční motorová doprava – nákladní vnitrostátní provozovaná vozidly o největší povolené hmotnosti nad 3,5 tuny, a to od roku 2004, dále na základě živnostenského oprávnění (živnost ohlašovací volná) – Výroba, obchod a služby neuvedené v přílohách 1 až 3 živnostenského zákona od roku 1995. Podnikatel si vede daňovou evidenci, není plátcem DPH a není zapsán v OR. Má jednoho spolupracovníka, který s ním podniká, taktéž na živnostenský list. Pro výkon své práce používá nákladní automobil Tatra nad 7,5 tuny, který má ve svém vlastnictví a dále bagr a nakládač, který je v leasingu.

V podnikání se začalo panu Novákovi dařit, má své zákazníky, kteří jsou s jeho prací spokojeni a dále ho doporučují ostatním zájemcům o jeho služby. S tímto úspěchem ovšem přišel i strach. Strach, zda je jeho podnikání dostatečně bezpečné. Proto začal letošním rokem uvažovat o změně právní formy podnikání. Mým úkolem je proto zhodnotit danou situaci pana Nováka z pohledu právního, daňového, tak účetního a dále ho seznámit s určitými možnostmi a vybrat mu vhodnou variantu, ze které si bude moci sám zvolit.

Rozhodnutí proč podnikat jako právnická osoba je jasná – právnická osoba je podstatně bezpečnější. Pan Novák by nepřišel o všechno, pokud by se dostal do jakýchkoliv finančních potíží. Dále jako právnická osoba bude ještě více budit důvěru u svých obchodních partnerů. Pan Novák se rozhodl podnikat sám bez jakéhokoliv dalšího společníka či manželky. Bude tedy sám, tudíž společnost s ručením omezeným je pro jeho případ nejvhodnější řešení.

Budoucnost

Při rozhodování o přechodu pana Nováka na právnickou osobu by mohl být zahrnut i důvod jakéhosi zajištění do budoucna, a to v případě, kdyby se rozhodl ukončit podnikatelskou činnost. Vznikl by totiž jeden problém a to, že podnikání fyzické osoby nelze prodat jako podnik. Pokud převod na společnost s ručením omezeným bude uskutečněn, získá

tím pan Novák jistotu a možnost svůj podnik kdykoliv případně prodat, což by u podnikání fyzické osoby bylo téměř nemožné.

Přechod na s.r.o.

Pan Novák si založí nový subjekt, který získá v každém případě nové IČ a živnost pana Nováka časem zanikne. Obchodní firma společnosti ovšem může odpovídat tomu, na co byl zvyklý nejen pan Novák, ale také jeho obchodní partneři a zákazníci. Je třeba si ale uvědomit, že firma nesmí být zaměnitelná s jinou, již existující. Při přechodu na podnikání ve formě právnické osoby nezanikají žádné z uzavřených probíhajících smluv, všechna práva a povinnosti přecházejí na nový subjekt. S tím souvisí samozřejmě nutnost informovat obchodní partnery a zákazníky o takovéto změně a sdělit jim všechny nové informace, aby v budoucnu nevznikaly žádné problémy s nesrovnalostmi.

Jak změna probíhá

Rozhodne-li se pan Novák ke změně právní formy, může použít v zásadě 3 použitelné možnosti:

1. Založit novou právnickou osobu a vklad celého podniku fyzické osoby do základního kapitálu této právnické osoby.

Tato forma je ale poměrně hodně zdlouhavá a taktéž finančně náročná. Výsledkem je však společnost s vyšším základním kapitálem a snadné přihlášení se k podniku vůči všem obchodním partnerům, zákazníkům. Na novou s.r.o. pak ode dne vzniku přicházejí též všechny práva a povinnosti bývalé fyzické osoby.

2. Založit novou společnost a následný prodej podniku fyzické osoby nebo jeho části.

Jedná se o jednodušší formu, jejímž výsledkem je společnost se standardním základním kapitálem a přímým převodem celého podniku nebo jeho části na takto nově vzniklou právnickou osobu. Také v tomto případě veškerá práva a povinnosti fyzické osoby přechází na novou právnickou osobu.

3. Založit novou společnost a současné podnikání fyzické osoby s postupným převodem majetku na osobu právnickou.

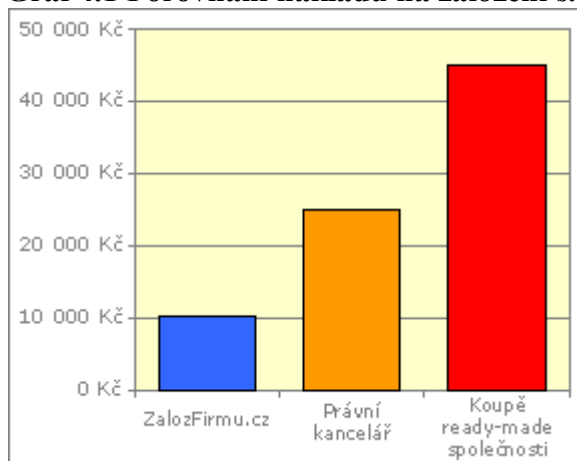
Jedná se o řešení pro případy, kdy není vhodný převod celého podniku nebo jeho části již v době založení právnické osoby, a kdy je tedy žádoucí, aby fyzická osoba působila ještě nějakou dobu jako podnikatelský subjekt. Tato možnost je vhodná také v případech, kdy se do nové společnosti převede jen část aktiv nebo činností a rovněž tehdy, když z daňového hlediska není vhodné žádné z výše uvedených řešení.

Náklady na založení nové společnosti

Poměr nákladů při založení s.r.o. názorně ukazuje graf 4.1 při různých možnostech založení. Jednou z možností založení je přes advokátní kancelář, pan Novák by se všemi poplatky zaplatil cca 20 000 Kč, to je samozřejmě o několik tisíc více než nabízí internetová společnost, která svým klientům dokáže zprostředkovat založení jejich nové společnosti online.

Další možností pana Nováka je koupě přímo předzaložené tzv. ready-made společnosti. Tato společnost je již registrovaná a je vytvořená za účelem dalšího prodeje. Výhody této společnosti jsou, že je již zapsaná v obchodním rejstříku, nikdy nevyvíjela žádnou podnikatelskou činnost, a tudíž je bez závazků a pohledávek, má již plně splacený základní kapitál a podnikatel může ihned po podepsání příslušných dokumentů začít podnikat. Jedná se o velmi rychlou možnost začátku nového podnikání, je ovšem zároveň také nejnákladnější. Ceny těchto společností jsou různé, záleží na lokalitě, různých poplatcích, které daná společnost do této služby původně nezahrne a na dalších aspektech. Řádově se ready-made společnosti pohybují okolo 30 000 Kč – 45 000 Kč včetně DPH.

Graf 4.1 Porovnání nákladů na založení s.r.o.

Zdroj: <http://www.zalozfirmu.cz/>

V případě pana Nováka bych variantu založení ready-made společnosti ovšem doporučila, poněvadž i přes vyšší náklady, odpadne panu Novákovi starost se sháněním finančních prostředků na základní kapitál ve výši 200 000 Kč.

Čas na změnu

Nejvhodnějším časem k převodu je přelom roku, tedy 1. ledna každého roku, a to především proto, že toto období minimalizuje náklady, které převod živnosti na právnickou osobu přináší. Jedná se např. o tyto činnosti: inventarizace majetku, daňová přiznání, účetní závěrky a další procesy. Samozřejmě že převody je možné realizovat kdykoliv během celého roku.

Srovnání daní z příjmů FO a PO

V následujících řádcích se pokusím o srovnání čistého výnosu z podnikání pana Nováka (viz tabulka 4.1) s možnou variantou s.r.o. (viz tabulka 4.2).

Tabulka 4.1 Daň z příjmů fyzických osob za rok 2009³²

Příjmy podle § 7 zákona	2 445 179,- Kč
Výdaje související s příjmy podle § 7 zákona	1 516 604,- Kč
Hospodářský výsledek	928 575,- Kč
Úhrn částek podle § 5, § 23 zákona a ostatní úpravy	298 405,- Kč
Dílčí základ daně z příjmů podle § 7 zákona	630 170,- Kč
Dílčí základ daně z kapitálového majetku podle § 8 zákona	52,- Kč
Základ daně	630 222,- Kč
Uplatňovaná výše ztráty	33 067,- Kč
Základ daně po odečtení ztráty	597 155,- Kč
Nezdanitelné části základu daně – životní pojištění	12 000,- Kč
Odčitatelné položky	0,- Kč
Základ daně snížený o nezdanitelné části základu daně	585 155,- Kč
Základ daně zaokrouhlený na celá sta Kč dolů	585 100,- Kč
Daň podle § 16 zákona	87 765,- Kč
Částky podle § 35ba odst. 1 – na poplatníka	24 840,- Kč
Daňové zvýhodnění na vyživované dítě	0,- Kč
Výsledná daň	62 925,- Kč

Zdroj: Vlastní zpracování, údaje pana Nováka

Pro srovnání čistého výnosu z podnikání je třeba od výsledku hospodaření 928 575,- Kč odečíst jednak daň z příjmů FO v částce 62 925,- Kč, tak i sociální a zdravotní pojištění. Tudiž od vyměřovacího základu daně ve výši 315 085 Kč vynásobím sazbou pro zdravotní

³² Více viz zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů

pojištění, jehož sazba v roce 2009 činila 13,5 % a sociální pojištění, jehož sazba pro rok 2009 činila 29,2 %. Zdravotní pojištění v případě pana Nováka je 42 537,- Kč a pro sociální pojištění 92 005,- Kč. Pokud všechny tyto výpočty odečtu od VH, získám čistou spotřebu pana Nováka a to v částce 731 108,- Kč.

Tabulka č. 4.2 Daň z příjmů právnických osob za rok 2009³³

Výsledek hospodaření – zisk, (výnosy – náklady)	928 627,- Kč
Nezaplacené pohledávky	298 405,- Kč
Základ daně	630 222,- Kč
Uplatňovaná výše ztráty	33 067,- Kč
Základ daně po odečtení ztráty	597 155,- Kč
Základ daně zaokrouhlený na celé tisíce Kč dolů (§ 21, odst. 1, ZDP)	597 000,- Kč
Daň podle § 21, odst. 1, ZDP – 20 %	119 400,- Kč
Výsledná daň	119 400,- Kč

Zdroj: Vlastní zpracování, údaje pana Nováka

Abych i v případě společnosti s.r.o. mohla vypočítat čistou spotřebu pana Nováka je třeba od výsledku hospodaření odečíst daň z příjmů PO, která činí 119 400,- Kč. Schválí-li valná hromada vyplacení zisku společníkům³⁴, tento zisk, který činí 809 227,- Kč, se dále zdaní srážkovou daní ve výši 15 %. Tudíž čistá osobní spotřeba pana Nováka by byla 687 843,- Kč.

Co se týče výpočtu daně z příjmů právnických osob, musím jednoznačně konstatovat to, co je již na první pohled patrné. A to, že každá fyzická osoba, která platí daň z příjmů, je oproti právnickým osobám ve velké výhodě. Právnická osoba si totiž nemůže odečíst nezdanitelné části od základu daně, jako jsou např. životní pojištění či penzijní připojištění a další odčitatelné položky, které jsou vymezeny v § 15, zákona č. 586/1992 Sb., o daních

³³ Více viz zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů

³⁴ V tomto případě se jedná o jediného společníka pana Nováka.

z příjmů. Dále si právnická osoba nemůže snížit základ daně o slevy podle § 35ba odst. 1, stejného zákona. Navíc přichází o možnost daňového zvýhodnění podle § 35c, stejného zákona na vyživované dítě.

Ani v případě pana Nováka by to nebylo jiné. Po srovnání jednotlivých daní z příjmů za rok 2009 jsem zjistila, že výsledná daň by pro pana Nováka byla v případě obchodní společnosti - s.r.o., zapsané v obchodním rejstříku o 56 475 Kč vyšší než v případě fyzické osoby. Což je poměrně dost, ale pan Novák jako právnická osoba má jiné výhody, kterými si pak daň může snížit, a to díky odečitatelným položkám od základu daně upravující § 34, zákon o daních z příjmů a jiné druhy úlev.

V celkovém porovnání čistého výnosu z podnikání je na tom opět výhodněji pan Novák jako fyzická osoba. Rozdíl mezi FO a PO v tomto případě činí 43 265,- Kč, nutno zdůraznit to, že u živnostníka bylo zahrnuto sociální a zdravotní pojištění, které je ze zákona povinné jak pro FO, tak pro PO. Z tohoto vyplývá, že by se tento nepoměr ještě zvýšil.

Povinnost vést účetnictví

Jednou z nevýhod, která na pana Nováka čeká při změně právní formy z fyzické osoby na právnickou, je vedení účetnictví, které by pro něj mohlo být ze začátku obtížné oproti vedení daňové evidence. Proto by bylo vhodné zaměstnat odpovědnou osobu či společnost, která se touto funkcí bude zabývat.

Zákon o účetnictví vymezuje tyto základní povinnosti účetních jednotek, a to dokládat účetní případy účetními doklady, případně záznamy na technických nosičích dat, které zákon připouští (např. výstupy z počítače, na disketách, či CD-ROM, mikrofiše, mikrofilmy apod.), provádět účetní zápisy v účetních knihách, inventarizovat majetek a závazky, sestavovat účetní závěrku, ukládat účetní povinnosti a záznamy na technických nosičích dat – podle předem stanoveného pořádku a odděleně od ostatních písemností – do archivu a uchovávat je po zákonem stanovenou dobu.

Každý začínající podnikatel by neměl zapomenout, že s určitou změnou přichází i povinnost vycházející z § 13a, obchodního zákoníku a to, jaké všechny údaje musí uvádět v obchodních listinách. V dnešní době podnikatelé v praxi na tyto údaje dost často zapominají.

Jak upravuje obchodní zákoník v § 39, musí mít podle tohoto zákona obchodní společnost mít účetní závěrku i výroční zprávu ověřenou auditorem nebo podle zvláštního právního předpisu. Podnikatel je povinen připravit a poskytnout auditorovi všechny účetní záznamy nutná k ověření a poskytnout také potřebná vysvětlení k ověřování.

V § 40, obchodního zákoníku pak obchodním společnostem zákon ukládá povinnost zveřejňovat účetní závěrku a výroční zprávu v obchodním rejstříku nebo způsobem podle tohoto zákona a podle zvláštního právního předpisu.

Přechod z daňové evidence na vedení účetnictví

Při přechodu z daňové evidence na vedení účetnictví musí pan Novák provést určité kroky na konci zúčtovacího období. Jedná se o inventarizaci veškerého majetku a závazků, vyhotovení daňového přiznání, zjištění položek, které budou ovlivňovat základ daně ve zdaňovacím období, ve kterém bylo zahájeno vedení účetnictví. Dále je nutné pro potřeby vedení účetnictví sestavit účtový rozvrh, vytvořit účetní směrnice a sestavit zahajovací rozvahu.

Postup přechodu z daňové evidence na vedení účetnictví je řešen konkrétně v příloze 3 Zákona o daních z příjmů, a to z pohledu daňového, a v § 61 b ve vyhlášce č. 500/2002 Sb.

Zákon uvádí tento postup:

Ve zdaňovacím období, ve kterém bylo zahájeno účetnictví, se základ daně zvýší o:

- hodnotu zásob a cenin,
- hodnotu poskytnutých záloh,³⁵
- hodnotou pohledávek, které by byly při úhradě zdanitelným příjmem.

Základ daně se sníží o:

- hodnotu přijatých záloh,
- hodnotu závazků, které by byly při úhradě výdajem na dosažení, zajištění a udržení příjmů.

³⁵ S výjimkou záloh na hmotný majetek

Do zakladatelské listiny³⁶ společnosti se zahrnou tyto údaje:

- ***Firma společnosti***
- ***Sídlo společnosti***

V notářském zápise o zakladatelské listině může být uvedena jak přesná adresa sídla společnosti obsahující kromě obce, resp. města také ulici a číslo popisné, případně číslo orientační, tak pouze obecné označení ve formě uvedení toliko obce, v níž je umístěno sídlo společnosti. Specifikace sídla v širší rovině (např. uvedením okresu či kraje) není v souladu s ustálenou judikaturou soudů a praxí rejstříkových soudů.

V praxi je pro podnikatele výhodnější utvářet do zakladatelské listiny pouze obec sídla společnosti, protože v případě, kdy se podnikatel následně rozhodne změnit sídlo v rámci stejné obce, nebude již muset měnit znění zakladatelské listiny. Vzhledem ke skutečnosti, že změnu zakladatelské listiny je ze zákona nezbytné provést formou notářského zápisu, jsou s každou takovou změnou spojené náklady podnikatele za služby notáře, případně také za advokáta.

- ***Předmět podnikání***

V notářském zápise o zakladatelské listině může být uvedený neomezený počet předmětů podnikání a předmětů činnosti společnosti, a to bez ohledu na skutečnost, zda podnikatel bude tyto předměty podnikání činnosti následně aktivně vyvíjet.

V praxi je pro podnikatele výhodnější uvádět do zakladatelské listiny nejen ty předměty podnikání, o nichž by jen částečně uvažuje do budoucnosti. V případě, kdy podnikatel bude chtít následně rozšiřovat předmět podnikání, nebude již měnit znění zakladatelské listiny, budou-li již v této příslušné předměty činnosti uvedené. Podnikatel nezíská živnostenská či jiná oprávnění pro předměty podnikání, které nemá zapsané v zakladatelské listině společnosti. Vzhledem ke skutečnosti, že změnu zakladatelské listiny je ze zákona nezbytné provést formou notářského zápisu, jsou s každou takovou změnou spojené náklady podnikatele za služby notáře, případně také advokáta.

- ***Výše základního kapitálu společnosti***

³⁶ V případě, pokud se pan Novák rozhodne podnikat sám.

V praxi je základní kapitál pouze jakýmsi fiktivním ukazatelem, který se v pasivech společnosti vyjadřuje hodnota součtu vkladů do společnosti. Základní kapitál není možné bez dalšího označit za majetek společnosti. Z hlediska hospodaření společnosti má zřejmě větší význam tzv. vlastní kapitál. V podnikatelské praxi je běžné, že následně po vzniku společnosti, tzn. pravomocného zápisu společnosti do obchodního rejstříku, je základní kapitál společnosti vybrán podnikatelem, tzv. do pokladny společnosti. Dále již tedy peníze představují základní kapitál, které byly před vznikem společnosti složeny na zvláštní účet u banky, na tomto účtu nefigurují. V podstatě jde o to, že se výše základního kapitálu uvedený v obchodním rejstříku se stává pouze formálním číslem.

- *Správce vkladu*
- *Orgány společnosti*
- *Rezervní fond společnosti*
- *Rozdělení obchodního podílu*
- *Doba trvání společnosti*
- *Závěrečná ustanovení*

Doklady které jsou potřebné pro založení a vznik společnosti:

- *Výpis z trestního rejstříku jednatele*³⁷

V praxi není nezbytné výpis z rejstříku trestů jednatele dokládat jako přílohu k návrhu na zápis do obchodního rejstříku, kdy tento je následně zajištěn z mocí úřední, avšak takovýto postup může mít za následek prodloužení doby zápisu společnosti do obchodního rejstříku v rámci zákonných mezí. Toto se nevztahuje na zahraniční výpisy z rejstříku trestů, kde je vždy rejstříkovým soudem vyžadován tento výpis. V případě cizojazyčných listin je pak nezbytný úřední překlad s ověřením formou, například tzv. apostily.³⁸

- *Výpis z katastru nemovitostí*
- *Souhlas se zřízením sídla společnosti nebo nájemní smlouvu*

Nájemní smlouva musí obsahovat formulaci souhlasu s umístěním sídla předmětné společnosti.

³⁷ Nesmí být starší 3 měsíců.

³⁸ U zemí, které jsou signatáři mezinárodní dohody o apostile.

- ***Prohlášení jednatele a podpisový vzor***

Ke vzniku společnosti je třeba doložit podpis jednatele, který musí být úředně ověřený.

- ***Platné doklady zakladatelů***

Jedná se o doklady k prokázání se u notáře na valné hromadě. V některých případech dokládá tzv. „Souhlas manželky/manžela“, ale není nezbytná. Zakladatelé se mohou nechat na valné hromadě o založení společnosti u notáře zastoupit na základě plné moci jinou způsobilou osobou. Podpis na plné moci musí být ovšem úředně ověřený.

- ***Potvrzení banky o složení základního kapitálu***³⁹

K vyřízení zvláštního účtu společnosti ke složení základního kapitálu ze strany banky je požadován stejnopis nebo opis notářského zápisu o založení společnosti, popř. zakladatelské listiny. K následnému výběru základního kapitálu z účtu u banky je vyžadován originál nebo ověřená kopie výpisu z obchodního rejstříku předmětné zapsané společnosti.

- ***Živnostenské listy***

V případě, že na vznik společnosti podnikatel spěchá, není nezbytné čekat na vyřízení živnostenských listů a společnost se zapíše pouze s předmětem podnikání „Pronájem nemovitostí, bytů a nebytových prostor bez poskytování jiných než základních služeb zajišťujících řádný provoz nemovitostí, bytů a nebytových prostor“, na což není třeba živnostenský list. Dnes již tento postup není zcela běžný, jelikož vyřízení živnostenských listů⁴⁰ trvá řádově několik minut.

- ***Prohlášení správce vkladu***

V praxi není ustálené, zda podpis správce vkladu na tomto prohlášení musí být úředně ověřený či nikoliv.

Datové schránky

V případě, že se pan Novák stane právnickou osobou, vyplývá pro něj jedna z povinností, a to založení datové schránky. Tyto datové schránky jsou elektronickým

³⁹ U dokladů musí jít vždy o originály nebo ověřené kopie, dokumenty musí mít úředně ověřené podpisy

⁴⁰ Vyjma koncesí.

úložištěm, na které se doručují dokumenty orgánů veřejné moci a stejně tak i vůči nim. Tento způsob komunikace nahrazuje klasické doručování v listinné podobě.

„Obecně je datová schránka podle § 2 Zákona elektronickým úložištěm, které je určeno ke třem účelům, a to:

- 1) doručování orgány veřejné moci,*
- 2) provádění úkonů vůči orgánům veřejné moci,*
- 3) k dodávání dokumentů fyzických osob a právnických osob.⁴¹*

Datová schránka je komunikační prostředek v prostředí Informačního systému datových schránek, prostřednictvím kterého je uskutečňována elektronická komunikace mezi danými subjekty. Samostatná elektronická komunikace pomocí datové schránky je realizovaná prostřednictvím tzv. datové zprávy, která představuje elektronická data, jež lze přenášet prostředky pro elektronickou komunikaci a uchovávat je na záznamových médiích používaných při zpracování a procesu dat elektronickou formou. Datovou zprávu tvoří obálka a obsah zprávy, přičemž obsahem zprávy může být jedna či více příloh v povoleném datovém formátu.“ [8, s. 345-370]

Na rozdíl od datových schránek fyzických osob, které jsou zřizovány bezplatně a výlučně na žádost dané fyzické osoby, neplatí toto pro datové schránky většiny právnických osob. Datová schránka je totiž ze zákona pro právnické osoby zapsané v OR povinná. Pan Novák si tudíž nemusí o datovou schránku zažádat, tím že by musel vyplnit formulář a nechat jej úředně ověřit. Právnické osobě zapsané v obchodním rejstříku je datová schránka zřízena automaticky Ministerstvem vnitra, tudíž žádost by byla bezpředmětná. Právnická osoba, která není vedena v obchodním rejstříku ČR anebo není zřízena zákonem, nemá obecnou povinnost ke zřízení datové schránky právnické osoby.⁴²

Výhodou datových schránek je určitě přístupnost z jakéhokoliv místa, kde je dostupný internet. Díky této možnosti, je zde velká úspora času, poněvadž odpadá chození na poštu a trávit zde dlouhé chvíle ve frontách. Dále je tu možnost zastoupení, kdy mohu pověřit další odpovědnou osobu, aby měla přístup do datové schránky a případně vyřizovala

⁴¹ Platí od 1.1.2010.

⁴² Více viz Zákon č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů.

korespondenci. Navíc tato komunikace s orgánem veřejné moci je zcela zdarma.

Obecně nevýhodou datových schránek je, že se musí ode dne zpřístupnění pravidelně vybírat, aby nedošlo k tzv. fikci doručení.⁴³ Každá právnická osoba získá jednu datovou schránku, bez ohledu na její velikost či počet provozoven. Datová schránka není vnitřně nijak členěna a u větších společností by mohlo dojít k problému nepřehlednosti doručených zpráv. Došlé datové zprávy musí být tak řešeny centrálně. Dále vyžaduje práci s elektronickými originály dokumentů a s tím souvisí i jejich dlouhodobé uložení. A prozatím není možno datovou schránku využít pro komunikaci dvou fyzických či právnických osob.

Datová schránka bude zpřístupněna do té doby, dokud právnická osoba nezanikne. Okamžikem jejího zániku, bude vstup do datové schránky znepřístupněn, přístupové údaje všech pověřených osob budou zneplatněny a do tří let po zániku právnické osoby, bude tato datová schránka zrušena.

⁴³ Fikcí doručení se rozumí, že po deseti dnech je zpráva automaticky brána za doručenou, aniž by ji příjemce otevřel.

5 Celkové zhodnocení a vhodné doporučení

Tím, že pan Novák podniká sám, bez jakéhokoliv jiného společníka, jediný typ obchodní společnosti, který připadá v úvahu pro jeho podnikání je společnost s ručením omezeným. S.r.o. je nejrozšířenějším typem obchodní společnosti v České republice a zároveň také nejjednodušším typem kapitálových společností, přestože obsahuje mnoho prvků osobní společnosti. Právní úprava s.r.o. vychází především z obchodního zákoníku. Její obecná výhoda spočívá v omezeném ručení za závazky společnosti, relativně nízké hodnoty minimálního základního jmění a malá administrativní náročnost. Můj subjektivní názor na společnost s ručením omezeným posouvá podnikání od fyzické osoby výše k profesionálnějšímu přístupu. Částečnou nevýhodou pro začínající podnikatele je v tomto případě vedení účetnictví a výše posunutá laťka s úřady.

Z právního pohledu

Z pohledu změny právní formy má pan Jan Novák několik možností založení právnické osoby. Může založit zcela novou právnickou osobu a vklad z celého podniku fyzické osoby dát do základního kapitálu této nově vzniklé právnické osoby. Ale tuto možnost, jak už jsem dříve komentovala, bych nedoporučovala z důvodu její finanční náročnosti. Navíc převádět více, než je povinný základní kapitál je zbytečné riziko.

Další možností je následný odkup podniku fyzické osoby nebo jeho části. Tuto možnost vidím jako jednu z možných variant. Protože případ založení nové společnosti se současným podnikáním fyzické osoby a postupným převodem na právnickou osobu by bylo poněkud složitější. Pro pana Nováka jako jednatele by totiž platil zákaz konkurence dle § 136, obchodního zákoníku. Výjimka by nastala v případě, že by pan Novák byl pouze společníkem této společnosti a jednatel byl někdo jiný, např. manželka. V tomto případě by měl navíc pravomoc jako společník tohoto jednatele kdykoliv odvolat. Do zakladatelské listiny by se tento zákaz pro společníka nezapsal a on by nebyl tímto omezen a mohl by dále podnikat i jako fyzická osoba. Pokud by chtěl v tomto případě jednat za společnost, doporučila bych prokuru, podle § 14, obchodního zákoníku. Zákaz konkurence pak dále odkazuje na § 65, obchodního zákoníku a to ve smyslu, že společnost, v tomto případě s.r.o., jejíž jednatel, člen dozorčí rady či společník porušil zákaz konkurence, po něm může jako sankci oprávněně požadovat, aby vydal prospěch z obchodu, při kterém k porušení zákazu konkurence došlo, případně aby na ní převedl tomu odpovídající práva. V praxi ale panu Novákovi nic takového

nehrozí, poněvadž dokud např. pan Novák neprodá většinový podíl někomu jinému, musel by do té doby zažalovat sám sebe. Kdyby se stalo, že žalobu podá jednatel, pan Novák má tu pravomoc, že ho může kdykoliv odvolat a žalobu pak stáhnout.

Co se týče nákladů na založení nové s.r.o., zvolila bych možnost koupě tzv. ready-made společnosti. I když je tato možnost nejnákladnější oproti založení společnosti online či přes advokátní kancelář, odpadne panu Novákovi starost se sháněním finančních prostředků na základní kapitál. Ten je totiž součástí již předzaložené ready-made společnosti. Navíc založení takovéto společnosti je velice rychlé.

Z účetního pohledu

Se změnou právní formy podnikání vzniká panu Novákovi povinnost vést účetnictví podle zákona č.563/1991 Sb., o účetnictví. Právě na těchto začátcích při přeměně z daňové evidence na vedení účetnictví může vzniknout problém, proto bych doporučila pověřit touto činností odpovědnou společnost či osobu, která bude tuto funkci vykonávat. Samozřejmě, že nejvhodnějším časem k převodu je z hlediska účetnictví přelom roku, tzn. 1. ledna každého roku, a to vzhledem k tomu, že toto období minimalizuje náklady, které převod živnosti na právnickou osobu přináší. Ale tento převod je možný realizovat kdykoliv během celého roku.

Z daňového pohledu

Z příkladu jasně vyplývá, že co se týče daně z příjmů, je fyzická osoba zvýhodněna oproti právnické. Jako živnostník nyní platí pan Novák daň z příjmů FO 62 925 Kč, jako nově vzniklá s.r.o. by platil daň z příjmů PO 119 400 Kč, což je o 56 475 Kč víc. Je ovšem nutno podotknout, že pan Novák by jako právnická osoba mohl využít zase jiné slevy či úlevy snižující tuto daň.

Pan Novák je zatím neplátce DPH, pokud se ale stane, že by překročil po sobě 12 předcházejících měsíců obrát 1 mil. Kč, stane se plátce DPH. Byl by tak povinný do 15 dnů po skončení kalendářního měsíce, ve kterém byl limit překročen, se zaregistrovat k DPH, viz příloha č. 1 a čtvrtletně přiznávat a platit tuto daň, s čímž souvisí vyšší administrativní zátěž⁴⁴, ovšem pro ostatní klienty, plátce DPH, se stane levnější, protože si mohou odečíst daň na vstupu.

⁴⁴ Tzn. podávat v pravidelných intervalech daňová přiznání.

Myslím si, že pan Novák by měl všechny tyto aspekty zvážit a uvědomit si, co mu následující změna přinese, co vše by se pro něj změnilo a zda tedy tento krok učiní či nikoliv.

6 Závěr

Jak již bylo dříve zmíněno, soukromé podnikání je v České republice zastoupeno v největším počtu. Počet podnikajících soukromých podnikatelů se rok od roku zvyšuje. A proto si myslím, že téma mé bakalářské práce řešení problému přechodu živnostníka na novou právní formu vhodné obchodní společnosti bude čím dál více aktuální. Každý podnikatel, který začne uvažovat o možné změně právní formy, se bude zajímat o možnostech vzniku právnické osoby a bude si chtít vybrat své optimální řešení. Myslím si proto, že je dosti důležité znát odpovídající právní úpravu a potenciální zakladatelé by se měli svou pozornost taktéž zaměřit na oblast daní a účetnictví, která může ovlivnit chod společnosti.

Cílem mé práce byla změna právní formy fyzické osoby na vhodnou obchodní společnost a její důsledky z účetního, daňového a právního hlediska. Čtvrtá kapitola zároveň zahrnovala dílčí cíl práce v podobě praktického příkladu živnostníka pana Jana Nováka a jeho možný přechod na vhodnou právnickou osobu. Práce má pomoci potenciálním zakladatelům seznámit se s povinnostmi, které souvisí s fungováním jednotlivých společností a dále jim ukázat přehled výhod a nevýhod jednotlivých právních forem podnikání.

Práce je rozčleněna do čtyř samostatných kapitol. V kapitole teoretická východiska jsem se pokusila uvést nejdůležitější informace související s podnikáním, nastínila problematiku volbu právní formy podniku a seznámila s jednotlivými obchodními společnostmi.

Kapitola druhá byla zaměřená na hodnocení jednotlivých typů obchodních společností. Především na výhody a nevýhody jednotlivých společností vzhledem k živnostníkovi.

Z teoretické části vyplynulo, že každá společnost má svoje pro i proti, takže je na každém podnikateli, aby si sám zvážil, jaké výhody mu může určitá právní forma obchodní společnosti přinést. Tedy i hledání řešení bude u každého podnikatele individuální.

V praktické části jsem se pokusila o vyřešení případu živnostníka pana Jana Nováka, který zvažuje možný přechod na novou právní formu obchodní společnosti. Z šetření vyplynulo, že možná změna právní formy společnosti s ručením omezeným by byla vhodná. Samozřejmě je jen na panu Novákovi, zda se pro tento krok rozhodne.

K vypracování mé bakalářské práce mi posloužila odborná literatura, dále právní prameny a informace, získané na internetových stránkách a v časopisech. Zároveň jsem

zužítkovala vědomosti získané během studia na vysoké škole a samozřejmě mimo to jsem se řídila zásadou logického postupu.

Seznam použité literatury a pramenů

Monografie

- [1] MÜLLEROVÁ, L. *Účetnictví podnikatelů : Fyzické osoby, obchodní společnosti*. 2. vyd. Praha : Oeconomica, 2009. 206 s. ISBN 978-80-245-1553-3.
- [2] POHL, T. *Abeceda obchodního práva pro podnikatele*. 1. vyd. Praha : ASPI, a.s., 2002. 240 s. ISBN 80-86395-18-9.
- [3] POKORNÁ, J., KOVAŘÍK, Z., ČÁP, Z. a kol. *Obchodní zákoník. Komentář. I. díl*. Praha : Wolters Kluwer ČR, a. s., 2009. 1115 s. ISBN 978-80-7357-491-8.
- [4] VEBER, J., SRPOVÁ, J. a kol. *Podnikání malé a střední firmy*. 2. vyd. Praha : Grada, a.s., 2008, 320 s, ISBN 978-80-247-2409-6.
- [5] VYCHOPENĚ, J. *Společnost s ručením omezeným : z účetního a daňového pohledu*. 1. vyd. Praha : ASPI, a.s., 2008. 160 s. ISBN 978-80-7357-401-7.

E-knihy

- [6] SYNEK, M. a kol. *Manažerská ekonomika* [online]. 4. vyd. Praha : Grada, 2007 [cit. 2010-03-30]. Dostupné z WWW: <http://books.google.cz/books?id=qGIHLpxFJlgC&printsec=frontcover&source=gbs_v2_summary_r&cad=0#v=onepage&q=&f=false>. ISBN 978-80-247-1992.
- [7] NÝVLTOVÁ, R.; MARINIČ, P. *Finanční řízení podniku : Moderní metody a trendy* [online]. 1. vyd. Praha : Grada, 2010 [cit. 2010-04-02]. Dostupné z WWW: <<http://books.google.cz/books?id=QZv-laQGHZQC&printsec=frontcover&dq=finan%C4%8Dn%C3%AD+%C5%99%C3%ADzen%C3%AD+podniku&cd=2#v=onepage&q=&f=false>>. ISBN 978-80-247-3158-2.

Články v časopisech

- [8] MATEJKA, J.; JANÁK, M. Normativní regulace prostředí datových stránek. *Právník : teoretický časopis pro otázky státu a práva*. Vyd.1. Praha : ACADEMIA, 2010, roč.149., č. 4. ISSN 0231-6625.

Právní předpisy

- [9] Zákon č. 40/1964 Sb, občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

- [10] Zákon 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů
- [11] Zákon 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání, ve znění pozdějších předpisů
- [12] Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů
- [13] Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů
- [14] Zákon 563/1991 Sb, o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů
- [15] § 118 zákona č. 140/1961 Sb., trestního zákona, ve znění pozdějších předpisů

Internetové zdroje

- [16] Internetové stránky Business.center. Dostupné z <<http://business.center.cz/business/sablony/s23-fu-registrace-k-dph.aspx>>. [cit. 18.dubna 2010]
- [17] Internetové stránky Businessinfo. Dostupné z <<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/orientace-v-pravnich-ukonech/obchodni-spolecnosti-zalozeni-vznik-opu/1000818/46132/#b32>>. [cit. 2.května 2010]
- [18] Internetové stránky Českého statistického úřadu. Dostupné z <http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/cr_od_roku_1989>. [cit. 18.dubna 2010]
- [19] Internetové stránky Datoveschranky. Dostupné z <<http://www.datoveschranky.info/mp-pravnicka-osoba/>>. [cit. 2.května 2010]
- [20] Internetové stránky Epravo. Dostupné z <<http://www.epravo.cz/top/zakony/sbirka-zakonu/obchodni-zakonik-4701.html>>. [cit. 11.dubna 2010]
- [21] Internetové stránky E-sro. Dostupné z <<http://www.e-sro.cz/index.htm>>. [cit. 2.května 2010]
- [22] Internetové stránky Finance. Dostupné z <<http://www.finance.cz/dane-a-mzda/informace/dan-z-prijmu-pravnickych-osob/>>. [cit. 17.dubna 2010]
- [23] Internetové stránky Podnikatel. Dostupné z <<http://www.podnikatel.cz/rozjezd/zacinajici-podnikatel/pravni-formy-podnikani/>>. [cit. 17.dubna 2010]

[24] Internetové stránky Ucetnikavarna. Dostupné z <<http://www.ucetnikavarna.cz/uzitecne-tabulky/vyvoj-sazby-dane-z-prijmu-pravnickych-osob/>>. [cit. 2.května 2010]

[25] Internetové stránky Zalozfirmu. Dostupné z <<http://www.zalozfirmu.cz/>>. [cit. 18.dubna 2010]

Podklady živnostníka

Interní materiály pana Jana Nováka

Seznam zkratek a symbolů

ŽL – živnostenský list

OR – obchodní rejstřík

FO – fyzická osoba

PO – právnická osoba

ZDP – zákon o daních z příjmů

DPH – daň z přidané hodnoty

VH – výsledek hospodaření

ČR – Česká republika

EHZS – evropské hospodářské zájmové sdružení

SE – evropská společnost

v.o.s. – veřejná obchodní společnost

s.r.o. – společnost s ručením omezeným

a.s. – akciová společnost

k.s. – komanditní společnost

min. – minimálně

max. – maximálně

odst. – odstavec

mil. – milion

tis. – tisíc

tab. - tabulka

Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce

Prohlašuji, že

- jsem byla seznámena s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, bakalářskou práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že jeden výtisk bakalářské práce bude uložen v Ústřední knihovně VŠB-TUO k prezenčnímu nahlédnutí a jeden výtisk bude uložen u vedoucího bakalářské práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o diplomové (bakalářské) práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, bakalářskou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 7. května 2010

.....
Lucie Kaplarczyková

Seznam příloh

Příloha číslo 1:

Registrace k dani z přidané hodnoty